Εντιμος συμβιβασμός με το κράτος των Σκοπίων

Του κ **Ν.Ι. Μέρτζου**

_ Η κεντρική πλατεία των Σκοπίων με το άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ενας συμβιβασμός για το όνομα και η εξάλειψη των προκλήσεων θα συμβάλουν στη γενική βελτίωση του κλίματος στα Βαλκάνια.

Επειτα από άγονες αναμετρήσεις επί ένα τέταρτο του αιώνα, Αθήνα και Σκόπια δείχνουν να πλησιάζουν αρκετά, αλλά διόλου οριστικά ακόμη, σε έναν συμβιβασμό για την ονομασία του μικρού γείτονά μας και όσα συνεπάγεται η χρήση αυτής. Ας επιτραπεί, λοιπόν, σε έναν γέροντα Μακεδόνα Ακρίτα να παρατηρήσει τα ακόλουθα:

1. Ουδέποτε υπήρξε έθνος Μακεδόνων ούτε κράτος με το όνομα Μακεδονία, όπως δεν υπήρξε έθνος Αθηναίων, Λακεδαιμονίων, Ηπειρωτών, Αιτωλών κ.α.π. που είχαν συγκροτήσει τα κράτη της αρχαίας Ελλάδος. Μακεδονία ονομαζόταν ένας χώρος, που μάλιστα μεταβαλλόταν συνεχώς. Σύμφωνα με τον Στράβωνα, τον 1ον αιώνα π.Χ. απλωνόταν δυτικά έως την Αδριατική. Μετά δέκα αιώνες το Θέμα της Μακεδονίας κάλυπτε και όλη τη Θράκη με πρωτεύουσα την Αδριανούπολη

όπου γεννήθηκε ο Αυτοκράτωρ Βασίλειος ο Α΄ που, γι' αυτό, επονομαζόταν Μακεδών. Από τον 7ο έως τον 14ο αιώνα μ.Χ. εγκαταστάθηκαν διαδοχικά στον χώρο Σλάβοι, Βούλγαροι, Σέρβοι, Εβραίοι, Οθωμανοί κ.ά. που όλοι τους ονομάζονταν Μακεδόνες αλλά αυτοπροσδιορίζονταν φυλετικά: Ελληνες Μακεδόνες, Τούρκοι Μακεδόνες κ.ο.κ.

2. Μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους και τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου το 1913 προέκυψε η Ελληνική, η Βουλγαρική και η Σερβική Μακεδονία ως τμήματα των αντιστοίχων κρατών. Εθνος «Μακεδόνων» ανακήρυξε πρώτη φορά –και στα χαρτιά μόνον– η Σοβιετική Ενωση το 1933 για να ελέγξει τον κρίσιμο γεωπολιτικό χώρο. Το 1943 ο Τίτο κατασκεύασε πρώτη φορά έθνος «Μακεδόνων» και ονόμασε «Δημοκρατία της Μακεδονίας» την έως τότε Βαρντάρσκα Μπανοβίνα προκειμένου να ενσωματώσει την ελληνική Μακεδονία μέσω του Εμφυλίου των Ελλήνων.

3. Κατά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας αυτή η περιοχή ανακηρύχθηκε ανεξάρτητο κράτος το 1991 με την ψευδωνυμία «Δημοκρατία της Μακεδονίας» που στο Προοίμιο του Συντάγματός της διεκήρυξε: «Η Δημοκρατία της Μακεδονίας είναι εθνικό κράτος του Μακεδονικού έθνους, συνεχίζει την παράδοση του Ηλιντεν, αποτελεί νόμιμη συνέχεια της Δημοκρατίας του Κρουσόβου, είναι η κοιτίδα όλων των Μακεδόνων και έχει υποχρέωση να φροντίζει όλους τους Μακεδόνες που ζουν στις άλλες χώρες και στα εξωτερικά τμήματα της Ενιαίας Μακεδονίας». Η Ελλάδα αντέδρασε φυσικά και όλοι οι Ελληνες Μακεδόνες ξεσηκωθήκαμε. Ετσι το Συμβούλιο των πολιτικών αρχηγών υπό τον Μακεδόνα Πρόεδρο Κων. Γ. Καραμανλή απεφάσισε ότι η Ελλάδα δεν αναγνωρίζει κράτος με το όνομα Μακεδονία ούτε με τα παράγωγα του ονόματος.

4. Μετά την αντίδραση και την πρόταση της Ελλάδος, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με το 817 Ψήφισμά του... ενέγραψε στον Οργανισμό τα Σκόπια με την προσωρινή ονομασία «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας». Αυτόν τον όρο χρησιμοποιούν έως τώρα και όσοι αντιτίθενται σε συμφωνία με γεωγραφικό προσδιορισμό του ονόματος «Μακεδονία». Δεν αντιλαμβάνονται ότι η προσωρινή ονομασία περιέχει ατόφιο το όνομα «Μακεδονία» και απλώς θέτει προσδιορισμό απλώς στη λέξη «Δημοκρατία»;

5. Εως το 2007 περισσότερα από 140 κράτη είχαν αναγνωρίσει τα Σκόπια ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ανάμεσά τους Ηνωμένες Πολιτείες, Ρωσία και Κίνα. Τότε όλα τα κόμματα της Ελλάδος πλην ενός μικρού απεφάσισαν ότι δέχονται έναν γεωγραφικό προσδιορισμό του ονόματος «Μακεδονία» που να ισχύει erga omnes – έναντι παντός. Ετσι τον Απρίλιο 2008 ο πρωθυπουργός Κώστας Αλ. Καραμανλής και η υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη προσήλθαν στο Βουκουρέστι όπου, υπό την ασφυκτική πίεση του μοιραίου Αμερικανού προέδρου Τζορτζ Μπους, η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ ήταν έτοιμη να εντάξει τα Σκόπια. Ομόφωνα, ωστόσο, απεφάσισε ότι ένταξή τους αποκλείεται εφ' όσον προηγουμένως δεν υπάρξει συμφωνία με την Ελλάδα. Εκείνη την ομόφωνη απόφαση επαναλαμβάνει σταθερά τα επόμενα εννέα χρόνια κάθε Σύνοδος Κορυφής τόσο του ΝΑΤΟ όσο και της Ε.Ε. Τι είχε συμβεί; Απλώς εκείνη η ελληνική αντιπροσωπεία διένειμε πλήρη φάκελο με δεκάδες κρατικά τεκμήρια των Σκοπίων ότι το όνομα «Μακεδονία» αποτελεί το όχημα του αλυτρωτισμού που διεκδικεί την ελληνική Μακεδονία έως τα Τέμπη. Αυτό βέβαια αντιβαίνει στις θεμελιώδεις καταστατικές αρχές του ΝΑΤΟ, της Ε.Ε. και του ΟΗΕ. Αυτήν τη βόμβα οφείλουν συνεπώς να καταργήσουν τα Σκόπια.

6. Σ' αυτήν τη δεδομένη αποτελεσματική ελληνική βάση κινήθηκε μεθοδικά ο σημερινός Ελληνας υπουργός Εξωτερικών καθηγητής Ν. Κοτζιάς. Διαθέτει πλήρη γνώση, λαμπρό αφανές επιτελείο και συνολική εικόνα του γεωπολιτικού πεδίου. Θετικά βήματα έκανε παράλληλα από τα Σκόπια η κυβέρνηση Ζάεφ - Αλβανών που συν τοις άλλοις πρέπει να πείσει τους Σλαβομακεδόνες, οι οποίοι επί τέσσερις γενεές έχουν γαλουχηθεί με το κρατικό ιδεολόγημα του «Μακεδονισμού» έναντι του οποίου απαγορεύεται με νόμο κάθε τυχόν αντίλογος. Θα έπρεπε, συνεπώς, να ενημερώνονται εξ απορρήτων και να συνεννοούνται σε κάθε βήμα όλα τα ελληνικά κόμματα – και πρώτος ο κυβερνητικός εταίρος που εμπορεύεται, εκτός των άλλων, τον πατριωτισμό!

7. Η Ωρα είναι σήμερα. Αύριο θα είναι πολύ αργά διότι το γεωπολιτικό πεδίο έχει μεταβληθεί άρδην στα Βαλκάνια στα οποία οι συσχετισμοί βελτιώνονται θεαματικά, η Ελλάδα αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο και μπορεί να πρωταγωνιστήσει, η Ουάσιγκτον και το Βερολίνο επείγονται να παγιώσουν ένα νέο status quo, τα κύματα των προσφύγων διχάζουν, όταν δεν απειλούν την Ευρώπη, και η βαλκανική οδός αυτών πρέπει επειγόντως να διασφαλισθεί. Η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ τον Ιούνιο θα είναι κομβικής σημασίας και τίποτε δεν προδικάζει ότι θα επαναλάβει την ομόφωνη απόφασή της. Κάθε άλλο μάλιστα, όταν η Αθήνα χάσει το βασικό της επιχείρημα. Σήμερα βρίσκεται σε θέση υπεροχής έναντι όλων.Το 2016 Αλβανία, Βουλγαρία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κοσσυφοπέδιο, Μαυροβούνιο, Σερβία και Σκόπια είχαν σύνολο 24.924.000 κατοίκων και άθροισμα όλων των ΑΕΠ 139,24 δισ. δολάρια. Την ίδια χρονιά το ΑΕΠ της Ελλάδος ήταν 194,06 παρ' ότι είχε μειωθεί κατά 27% από το 2008 οπότε σημείωσε ρεκόρ 354,46 δισ. δολάρια.

8. Η σταθερότητα του γειτονικού κράτους, η φιλία και η στενή συνεργασία έχουν κεφαλαιώδη σημασία για την Ελλάδα. Στα Σκόπια η Ελλάδα είναι στους πέντε πρώτους εμπορικούς εταίρους και ξένους επενδυτές. Οι ελληνικές επενδύσεις δημιούργησαν 18.000 θέσεις εργασίας και υπερβαίνουν το 1,2 δισ. ευρώ. Ελέγχουν το διυλιστήριο, δίκτυα καυσίμων, τη μεγαλύτερη τράπεζα, αλυσίδες πολυκαταστημάτων κ.ά. Το νεαρό γειτονικό μας κράτος είναι ο μεγαλύτερος πελάτης του λιμένος Θεσσαλονίκης και ελέγχει τις στρατηγικές κοιλάδες των ποταμών Αξιού, Εριγώνος και Στρυμόνος. Μυριάδες πολίτες του παραθερίζουν στην ελληνική Μακεδονία και κάθε εβδομάδα αιμοδοτούν το εμπόριό της. Το κράτος των Σκοπίων κατέχει κεντρική θέση στα Νότια Βαλκάνια αλλά αποτελεί βόμβα έτοιμη να εκραγεί προκαλώντας σεισμικές ανατροπές, ίσως και πόλεμο, στον ήδη ετοιμόρροπο γεωπολιτικό χώρο, όπως έδειξε κατ' επανάληψη έως τον περασμένο Απρίλιο η υπαρξιακή κρίση του. Τούτο οφείλεται στο σλαβικό κρατικό ιδεολόγημα του «Μακεδονισμού». Τώρα αλλάζει.

9. Αλλάζουν και τα Βαλκάνια. Η Μεσο-Βαλκανική Ζώνη αποτελεί τον μοναδικό πλέον στρατηγικό διάδρομο για τη μεταφορά φυσικού αερίου από την Ανατολή προς την Κεντρική και Νότιο Ευρώπη καθώς επίσης για την ασφάλεια των ενεργειακών πηγών που ελέγχει η Δύση. Ταυτόχρονα αυτόν τον διάδρομο ακολουθούν από την Ανατολή οι μυριάδες μουσουλμάνοι πρόσφυγες που η Ευρώπη αδυνατεί να διαχειρισθεί. Εν τω μεταξύ έχει ήδη εκτελεσθεί στην ελληνική Μακεδονία και Θράκη το μεγαλύτερο τμήμα του αγωγού Trans-Adriatic Pipeline (TAP), που θα μεταφέρει στην Ευρώπη φυσικό αέριο από το Αζερμπαϊτζάν μέσω Τουρκίας - Ελλάδος - Αλβανίας - Αδριατικής - Ιταλίας. Ολες οι εταιρείες είναι δυτικών συμφερόντων. Το ελληνικό τμήμα του αγωγού εξακτινώνεται στη Βουλγαρία και στα Σκόπια καθιστώντας κεντρικό ενεργειακό παίκτη την Ελλάδα. Παράλληλα Ελλάδα και Βουλγαρία κατασκευάζουν ήδη τον κάθετο αγωγό που θα μεταφέρει φυσικό αέριο στη Βουλγαρία από τον ΤΑΡ και από την Αλεξανδρούπολη, όπου μελλοντικά θα καταλήγει υγροποιημένο το φυσικό αέριο των ΑΟΖ Κύπρου - Ισραήλ - Αιγύπτου. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2017 οι υπουργοί Ενέργειας Ελλάδος, Βουλγαρίας και Σερβίας συναντήθηκαν στην Αλεξανδρούπολη όπου συμφώνησαν να εμβαθύνουν τη συνεργασία τους στο δίκτυο των αγωγών ενέργειας.

10. Παρ' όλα αυτά, τα Βαλκάνια στηρίζονται ακόμη σε κινούμενη άμμο. Σε πολλά κράτη επικρατούν ταυτόχρονα πολιτική ρευστότητα, διαφθορά και οργανωμένο έγκλημα, φυγόκεντρες τάσεις και ισχυρές ξένες μειονότητες με παράλληλες εδαφικές διεκδικήσεις εναντίον αλλήλων. Το Κοσσυφοπέδιο και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη παραμένουν διεθνή προτεκτοράτα της Δύσης. Το Μαυροβούνιο έχει λιγότερους από 700.000 κατοίκους με τρεις διαφορετικές εθνικές ταυτότητες: Μαυροβούνιοι, Σέρβοι και Αλβανοί. Η Τουρκία υπό τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ασκεί εις μέγα βάθος τη στρατηγική του νεο-οθωμανισμού με σημαία το Ισλάμ και ήδη έχει καταλάβει στρατηγικές θέσεις. Η Αλβανία σε στενή συμμαχία με την Τουρκία επιδιώκει ανοικτά τη «Μεγάλη Αλβανία» στην οποία περιλαμβάνει το Κοσσυφοπέδιο, το δυτικό τμήμα του κράτους των Σκοπίων και επίσης εδάφη της Ελλάδος, της Σερβίας και του Μαυροβουνίου. Ταυτόχρονα υπό τον πρωθυπουργό της Εντι Ράμα εξελίχθηκε στο μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής/εξαγωγής ναρκωτικών. Η Ρωσία ασκεί κατά φθίνουσα επιρροή τάξη σε Σερβία, Μαυροβούνιο, Σκόπια και Βουλγαρία. Η Σερβία διατηρεί

συμμαχία με τη Ρωσία διότι, πλην των άλλων, έχει ανοικτούς λογαριασμούς με όλα τα όμορά της κράτη – Κοσσυφοπέδιο, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, Αλβανία, Σκόπια και Μαυροβούνιο. Γι' αυτό ουδέποτε ζήτησε να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ αλλά μόνον στην Ε.Ε. Στις 19 Δεκεμβρίου 2017 ο πρόεδρος της Σερβίας Αλεξάνταρ Βούτσιτς επισκέφθηκε επίσημα τη Μόσχα, όπου, σύμφωνα με το Κρεμλίνο, με τον Ρώσο ομόλογό του Βλαντιμίρ Πούτιν «συζήτησαν τη ρωσοσερβική στρατηγική σχέση». Στις 22 Απριλίου 2017 ο Σέρβος υπουργός Εξωτερικών Ιβιτσα Ντάτσιτς προειδοποίησε: «Οι απαιτήσεις της Αλβανίας θα οδηγήσουν σε πόλεμο τα Βαλκάνια» και μία μέρα ενωρίτερα το σερβικό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Σπουδών ανακοίνωσε: «Η Αλβανία και η Βουλγαρία θέλουν να διαμοιράσουν τη Μακεδονία». Επιπλέον η Σαουδική Αραβία και τα Εμιράτα του Κόλπου με τεράστιες χορηγίες ανεγείρουν τεμένη όπου διδάσκουν το εξτρεμιστικό Ισλάμ. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, τουλάχιστον 3.500 νεαροί μουσουλμάνοι έχουν προσχωρήσει στο Ισλαμικό Κράτος και εκατοντάδες πολέμησαν στη Μέση Ανατολή προερχόμενοι ιδιαίτερα από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Κοσσυφοπέδιο αλλά εν μέρει και από τα Σκόπια.

11. Υπάρχουν, όμως, και τα καλά νέα. Μετά μακρούς αιώνες αιματηρών αναμετρήσεων η Ελλάδα και η Βουλγαρία ανέπτυξαν μεταξύ τους και ενισχύουν συνεχώς μια στρατηγική συμμαχία. Αφ' ότου η Βουλγαρία εισήλθε στην Ε.Ε. με τη θερμή συνηγορία της Ελλάδος, πραγματοποιήθηκε το εθνικό όνειρο των Βουλγάρων: η κάθοδος στο Μπέλο Μόρε στο Αιγαίο, όπου πια η Βουλγαρία παραμένει ειρηνικά και παραγωγικά. Τα λιμάνια της Θεσσαλονίκης, της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης διακινούν το βουλγαρικό εμπόριο το οποίο εξυπηρετούν φθηνά οι κάθετοι άξονες της Εγνατίας και η νέα διεθνής οδός από τη στενωπό της Νυμφαίας. Οι βουλγαρικές μεταφορές προς/από την Ευρώπη διεξάγονται μέσω της Εγνατίας Οδού. Εκατοντάδες Βούλγαροι, πολίτες της Ευρώπης πια, έχουν αγοράσει βίλες στις τουριστικές ακτές της ελληνικής Μακεδονίας. Μόνιμοι κάτοικοι της Ελλάδος το 2005 απεγράφησαν 35.104 Βούλγαροι. Η Ελλάδα είναι ο τέταρτος μεγαλύτερος επενδυτής στη Βουλγαρία με 2,5 δισ. ευρώ το 2016. Στις 23 Ιουνίου 2017 ο Βούλγαρος Πρόεδρος της Δημοκρατίας Ρούμεν Ράντεφ επισκέφθηκε επίσημα την Αθήνα, όπου διεκήρυξε: «Η Βουλγαρία και η Ελλάδα έχουν μια στρατηγική εταιρική σχέση στις διμερείς σχέσεις και εντός της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ. Οι δύο χώρες μπορούν να αποτελέσουν στα Βαλκάνια παράδειγμα φιλικών σχέσεων που βασίζονται στις κοινές ευρωπαϊκές αξίες». Οι δύο χώρες αναπτύσσουν ενιαία δίκτυα επικοινωνιών με χρηματοδότηση της Ε.Ε. Στις 5 Σεπτεμβρίου 2017 στην Καβάλα οι πρωθυπουργοί Ελλάδος - Βουλγαρίας υπέγραψαν συμφωνία που προβλέπει ένα ταχύ ηλεκτρικό σιδηροδρομικό δίκτυο το οποίο θα ενώσει τα ελληνικά λιμάνια Θεσσαλονίκης - Καβάλας - Αλεξανδρούπολης στο Αιγαίο με τα βουλγαρικά λιμάνια Μπουργκάς - Βάρνας στον Εύξεινο Πόντο και Ρούσε στον Δούναβη. Μετά ένα μήνα, στις 6 Οκτωβρίου 2017, οι υπουργοί Μεταφορών Ελλάδας και Σερβίας συμφώνησαν στο Βελιγράδι τον εκσυγχρονισμό του στρατηγικού Διαδρόμου 10 που προβλέπει ένα ταχύ ηλεκτρικό σιδηροδρομικό δίκτυο το οποίο θα ενώνει το Βελιγράδι προς Δυσμάς με τη Βουδαπέστη και προς Νότον, μέσω Σκοπίων, με τη Θεσσαλονίκη όπου το λιμάνι της αναλαμβάνει ένας διεθνής όμιλος λιμενικών επιχειρήσεων τον οποίον ελέγχει έμμεσα η Ρωσία. Τα κοινά δίκτυα θα αλλάξουν άρδην τα Βαλκάνια και θα ενώσουν άρρηκτα τα κράτη. Τα φορτία της Ρωσίας, της Ουκρανίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας, της Γεωργίας και του Αζερμπαϊτζάν προς/από την Ευρώπη θα παρακάμπτουν τα δύσκολα Δαρδανέλια και είτε θα κινούνται με σλέπια στον πλωτό Δούναβη είτε θα κατέρχονται στα ελληνικά λιμάνια. Κεντρική πύλη η Θεσσαλονίκη.

Σ' αυτό το μεταβαλλόμενο γεωπολιτικό πεδίο οι ελληνικές πολιτικές δυνάμεις οφείλουν να διαφυλάξουν και να ενισχύσουν τη θέση της Ελλάδος. Κλειδί μπορεί να αποδειχθεί ένας έντιμος συμβιβασμός με το κράτος των Σκοπίων.

** Ο κ. Ν. Ι. Μέρτζος είναι συγγραφέας, τέως πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.*

07.01.2018

Πηγή: Καθημερινή